

ПРАВОВИЙ СТАТУС КРИПТОВАЛЮТИ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Логойда В.М.

*аспірант юридичного факультету
кафедри цивільного права та процесу
Ужгородський національний університет*

На формальному рівні дискусія щодо надання переваги безготівковому грошовому обігу перед готівковим ведеться з використанням аргументів щодо необхідності поступитися частиною економічної свободи суб'єктів приватного права на користь держави та фінансово-банківського сектору задля безпеки зберігання і використання коштів, зменшення витрат на транзакції, їх швидкості та зручності, потреби протидії тіншовій економіці у всіх її проявах (від ухилення від сплати податків до боротьби з відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом або призначених для фінансування протиправної діяльності). Хоча реальним драйвером зусиль держави по максимально широкому впровадженню безготівкових розрахунків є бажання контролювати економічні процеси і фінансова вигода, яку держава - емітент фіатних грошей отримує не лише від збору податків, але навіть від самого факту грошової емісії. Здавалося, дедалі глибший розвиток інформаційних технологій, що справді зробив електронний переказ безготівкових грошей простим, зручним і майже миттєвим, остаточно сформував аргументи на користь майбутнього повного витіснення готівки з суспільного життя, таким чином зробивши економічне (а значить і політичне) панування держави, як емісійного центру, тотальним.

Проте, з 31.10.2008 р. ця дискусія отримала новий поштовх, коли невідомим інженером-програмістом з псевдо Сатоши Накамото було опубліковано статтю «Біткоїн: електронна однорангова система готівки»¹, в якій концептуально обґрунтовувалася можливість використання інформаційних технологій для електронних готівкових розрахунків. У статті автор показав, яким чином технічно досягти використання однорівневої (децентралізованої) системи приватних розрахунків, тобто зменшити витрати сторін на фінансове посередництво (т.з. довірених осіб) через забезпечення гарантій незворотності платежів і одночасно

---

¹ Satoshi Nakamoto. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

вирішити центральну для такої системи проблему подвійних витрат. Адже при використанні традиційної нефальшованої готівки особа віддає кошти і вже не буде в змозі використати їх же повторно (поки не отримає їх знову на певній підставі). Так само при безготівкових розрахунках є емісійний центр, який відхилить транзакцію, якщо в системі з'явиться зайвий запис (понад емітовану кількість безготівкових фіатних грошей). Та що робити з можливістю копіювання оригіналів файлів з електронною готівкою, якщо такого емісійного центру (довіреної особи, фінансового посередника та регулятора) немає, як забезпечити «справжність» цієї готівки, її захист від хаотичного продукування, не обгрунтованого реальним технологічним внеском? Концепт Сатоши Накамото дав відповідь на це за допомогою технології блокчейн і при цьому свідомо чи несвідомо підняв питання подальшої ролі держави у галузі фінансів та регулюванні економічних процесів, її взагалі потрібності.

Технологічні переваги електронної готівки, для якої оглядач видання «Форбс» Енді Грінберг у 2011 році запропонував назву «криптовалюта»¹, такі як: анонімність, незворотність оплати, захищеність, відносно безінфляційний характер, а також тотальна комп'ютеризація і широке розповсюдження Інтернету створили їй загальносвітову популярність, що практично зробило безперспективним для держави боротьбу з системою-конкурентом виключно шляхом використання методу заборон і поставило завдання знайти прийнятний компроміс в питанні подальшого співіснування традиційної і альтернативної систем взаєморозрахунків шляхом унормування державою даного технологічного, правового та фінансового явища.

У цьому контексті та з огляду на задекларований Україною курс на реформування національного законодавства в напрямку його адаптації до права ЄС, пріоритетним для України є, звичайно, вивчення досвіду правового регулювання статусу криптовалюти в ЄС та його державах-членах, а також в інших країнах т.з. «західного світу» з метою використання такого досвіду українськими суб'єктами нормотворчої діяльності. Водночас, корисним є і ознайомлення з досвідом правового регулювання статусу і обігу криптовалют в країнах, що характеризуються значним рівнем розвитку економіки та інформаційних технологій, але рівень обмеження економічної свободи і традиції державного регулювання економіки в яких історично співмірні з українськими, зокрема, у Китайській Народній Республіці.

---

¹ Andy Greenberg. Crypto Currency. URL: <https://www.forbes.com/forbes/2011/0509/technology-psilocybin-bitcoins-gavin-andresen-crypto-currency.html#718ca248353e>

Не дивлячись на порівняно коротку історію розвитку криптовалюти, питанням її правового регулювання вже приділялася і продовжує приділятися значна увага дослідників як в галузях фінансового, цивільного, господарського та інформаційного права, так і в галузі економіки та фінансів. На національному рівні це, насамперед, О. Бречко, М. Гребенюк, Т. Желюк, Р. Лук'ячук, К. Пашенко, А. Проценко, В. Селезньов, С. Чаплян, С. Шимон та ряд інших. З-поміж закордонних дослідників певне теоретичне значення мають роботи Б. Бейна, Д. Вахрушева, С. Вепрева, С. ван Вінгердена, А. Вондрачкової, А. Грінспенса, В. Достова, О. Железова, Р. Коена, Е. Мака, В. Перова, В. Струкова, Р. Урбана, Ф. Феірбенкса, Р. Фолсома, Л. Фрю, А. Хідзева, П. Шуста.

У роботах вказаних дослідників висловлюються різні концепції щодо правового статусу криптовалют, найбільш поширена з яких відносить криптовалюту до специфічного різновиду цифрової валюти (відмінного від електронних грошей і віртуальних валют), без державного контролю їх емісії. Тим не менше, як вітчизняна, так і зарубіжна юридична наука, а також суб'єкти владних повноважень, нормативна і правозастосовча практика ще не виробили відносно єдиного підходу до правової оцінки статусу криптовалют як об'єкту цивільних правовідносин, у зв'язку з чим питання потребує подальшого вивчення і обґрунтування на науковому рівні, закріплення на рівні національного законодавства та, з огляду на транскордонний контекст, міжнародно-правової уніфікації. Тому метою даної статті є спроба визначити найбільш сучасні і перспективні тенденції до унормування цього явища, зокрема через вивчення досвіду Китаю, а відтак – і визначити переваги та недоліки такого унормування та сформулювати перспективний напрямок розвитку профільного українського законодавства.

Для цього ми використаємо, насамперед, спеціально-юридичні методи дослідження, такі як: порівняльно-правовий, метод тлумачення норм права, з належною увагою і до загальнонаукової методології пізнання, насамперед діалектичного та аналітичного підходів.

На відміну від західної традиції права та сучасного західного конституціоналізму, які побудовані на засадах лібералізму, демократії, поваги до права власності, свободи підприємницької та іншої не забороненої законом діяльності, наслідком чого є поміркований підхід до криптовалюти, т.з. *soft-power*, в основі якого лежать регуляторні, а не заборонні методи впливу, для Китаю характерний політичний режим авторитаристського типу, тому країна тяжіє до жорсткого контролю або навіть придушення тих економічних явищ, які загрожують монопольним позиціям держави, зокрема у галузі фінансів. Разом з тим, розуміючи як

невпинність науково-технічного прогресу, так і загрози, що становить анонімний характер криптовалют, влада КНР намагається не лише заборонити непідконтрольну уряду активність в галузі створення і використання криптовалют, але і запропонувати власні альтернативні цифрові рішення, які б знаходилися під управлінням держави.

Вивчення перспектив ринку, підготовка проектів регуляторних актів і організація запуску криптопроектів на національному рівні тривають в Китаї з 2014 року і політика з цього питання була певною мірою непослідовною. Допустивши спочатку бурхливий розвиток майнінг-ферм, завдяки чому Китай став основним центром «видобування» криптовалюти, а також ліберальні правила існування криптобірж (лише реєстрація у регуляторі сфери телекомунікацій), Китай 04.09.2017 ввів заборону (точніше мораторій) на розрахунки та обіг криптовалют між юридичними особами, зокрема банками та суб'єктами фінансового ринку, причому це стосувалося як майбутніх, так і існуючих проектів. В результаті було закрито 88 китайських кріптовіж та заморожено 85 проектів по первинному розміщенню токенів. Водночас, використання криптовалют фізичними особами, поза межами господарської діяльності, заборонено не було. Паралельно у 2019 році перейшло у практичну стадію¹ питання розробки власної державної криптовалюти², і вона була запущена в обіг у квітні 2020 року, спочатку в якості експерименту при виплаті заробітної плати працівникам бюджетних установ та видачі транспортних субсидій. Проте, DCEP є централізованим фінансовим проектом, тобто він заснований на ідеї традиційного дворівневого, а не однорівневого обліку валюти, що природньо для бажання КНР здійснювати ретельний контроль за фінансовою системою та несприйняття владою Китаю анонімного характеру обігу валюти з політичних та економічних мотивів. Тому це споріднене (аж до ступеня повного змішування) з криптовалютою явище, однак ми вважаємо за необхідне відокремити його від класичної ідеї криптовалюти в тому вигляді, в якому вона була сформульована Сатоши Накамото.

Який же погляд китайського права та суб'єктів владних повноважень (крім мораторія у сфері господарської діяльності) на класичну

---

¹ Зокрема, 14-ю сесією Всекитайський зборів народних представників XIII скликання 26.10.2019 було прийнято Закон «Про криптографію», який набрав чинності з 01.01.2020 – прим. авт.

² фТзв. DCEP – Digital Currency Electronic Payment, що буквально означає «цифрова валюта для електронних платежів». Для зручності його називають простіше – криптоюань. – Прим. авт.

концепцію криптовалюти, що засновані на ідеї блокчейн та однорівневої системі розрахунків ?

Правове регулювання цієї сфери цивільних правовідносин здійснюється «Загальною частиною цивільного права КНР»^{1, 2}, зокрема ст. 127, яка передбачає пріоритет інших законів, «які передбачають захист даних та віртуальних активів». Із буквального тлумачення цієї статті видно, що як такого детального визначення змісту поняття «віртуальні активи» вона не містить, обмежуючись констатацією самого факту їх існування і відсилаючи до спеціального законодавства, яке ще лише належить прийняти у майбутньому. При цьому вказаний кодифікаційний акт самим виокремленням даної категорії в окрему статтю чітко дав зрозуміти, що проводить різницю між даними і віртуальними активами, з одного боку, та об'єктами права інтелектуальної власності, з іншого.

За відсутності детального правового регулювання юридичного статусу криптовалют брак такого регулювання вимушено намагається заповнити судова практика. Вона ще не є масовою через відсутність необхідної кількості судових спорів і також слід враховувати, що система судочинства КНР побудована на континентальній (європейській) правовій традиції, тобто судові рішення в ній не мають прецедентного значення, на відміну від країн англо-саксонської системи, і все ж така практика показує загальні тенденції розвитку даного правового явища.

З огляду на рестрикційну адміністративну практику Китаю суди спершу негативно ставилися до захисту цивільних прав власників криптовалют. Однак з кінця 2018 року, враховуючи дедалі ширший обсяг угод з криптовалютами, ставлення почало змінюватися. Характерно, що зміна тенденції була започаткована не народним судом, а арбітражем для розгляду економічних спорів, які є менш консервативними.

Так, 25.10.2018 р. було опубліковано³ рішення по арбітражному спору по договору про передачу акцій, прийняте Шенчженською арбітражною комісією, яка однією з перших вдалася до коментарів з приводу юридичної природи криптовалюти.

---

¹ нова редакція прийнята 5-ю сесією Всекитайських зборів народних представників XII скликання 15.03.2017 і введена в дію з 01.10.2017 промультяційним Указом Президента КНР №66 від 15.03.2017.

² офіційна публікація на веб-сайті Всекитайських зборів народних представників. URL: <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/lawsoftheprc/202001/c983fc8d3782438fa775a9d67d6e82d8.shtml>

³ Обрані арбітражні справи Шенчженської арбітражної комісії. URL: https://mp.weixin.qq.com/s/U_qDgQN9hceLBbpQ13eEdQ

Згідно із обставинами справи, заявники – юридична (позивач-1) та фізична (позивач-2) особи звернулися в арбітражну комісію з позовом до відповідача – фізичної особи на тій підставі, що між позивачем-1 та відповідачем було укладено договір про передачу акцій іншої юридичної особи за ціною 550.000 юанів. Оплата повинна була бути проведена безпосередньо відповідачем позивачу-1 у розмірі 250.000 юанів, а решту 300.000 юанів за відповідача погодився заплатити позивач-2, натомість відповідач повинен був повернути позивачу-2 криптовалюту (між позивачем-2 та відповідачем також існували цивільні відносини з приводу управління активами) на вказану суму у вигляді відповідної кількості BTC (біткоїн), BCH (біткоїн-кеш) та BCD (біткоїн-діамант) та відсотки на них по договору про управління активами. Позивач-2 свої обов'язки виконав, тоді як відповідач не розрахувався ані з позивачем-1, ані з позивачем-2, що стало приводом для звернення до арбітражу. Під час розгляду справи відповідач заявив, що договір про передачу акцій слід вважати недійсним і таким, що не підлягає виконанню, оскільки незалежно від того, чи є цифрова валюта законною сама по собі, її обіг і поставка є незаконними за китайським законодавством. Зокрема, мало місце посилання на вищевказане спільне повідомлення 7 основних регуляторів Китаю (в т.ч. Народного Банку КНР) від 04.09.2017 «Про запобігання ризику випуску та фінансуванню токенів»¹, в якому було зроблено висновок про шахрайський характер ICO з токенами та криптовалютами. Таким чином, оскільки (на думку відповідача) визначення і оплата договірної ціни є незаконними, а це основна умова договору, то і договір в цілому слід вважати недійсним.

У прийнятій постанові, крім вирішення даної конкретної ситуації, арбітражна комісія дійшла наступних загальноправових висновків. По-перше, на думку арбітражу, контракт між приватними особами не суперечить вищевказаній позиції китайських регуляторів, яка стосувалася діяльності фінансових установ та професійних інвесторів – в свою чергу, між фізичними особами такі відносини є допустимими, а китайське законодавство не забороняє передачу криптовалюти і можливість набуття речових прав на неї. По-друге, криптовалюта не є легальною валютою (тобто грошима) – такою може бути лише фіатна валюта, емітована офіційним монетарним органом. У зв'язку з цим арбітраж відхилив вимогу про нарахування відсотків на заборгова-

---

¹ Толкачев Артём. Decryption: новости ICO и криптоэкономики. Новости и позиции регуляторов мира. URL: <https://www2.deloitte.com/ru/ru/pages/tax/articles/2017/ico-alert.html#7>

ність у криптовалюти. По-третє, криптовалюта (зокрема, біткоїн) хоча і існує лише у віртуальному просторі і має особливості з точки зору володіння, домінування та публічності зміни прав, але це не заважає їй бути об'єктом поставки. Зрештою, по-четверте, арбітраж підтвердив, що біткоїн, як і будь-який об'єкт права власності, має такі властивості, як економічна цінність, спроможність приносити економічну вигоду, здатність контролюватися людиною через процедуру володіння, а тому підлягає захисту нарівні з іншими об'єктами права власності. При цьому суд наголосив, що не може зробити категоричний висновок про ідентифікацію криптовалюти як «мережевої віртуальної власності» в розумінні ст. 127 Загальної частини цивільного права КНР у зв'язку з відсутністю відповідних законодавчих актів, які б чітко це встановили.

Увагу правовому статусу криптовалюти при розгляді спору щодо порушення права власності на біткоїн був змушений приділити і суд у місті Ханчжоу (провінція Чжецзян), який є одним з трьох судів Китаю, що спеціалізується на розгляді спорів, пов'язаних з цифровими даними та активністю в мережі Інтернет¹.

У 2013 році позивач придбав 2,675 BTC, які залишив на зберіганні у компанії-продавця. Проте остання згодом закрилася і не повернула криптовалюту власнику в розрахунок на нелегальність статусу криптовалюти в Китаї і, відтак, неможливість судового захисту прав її власника, який утримається від судового позову задля уникнення кримінального переслідування. Тим не менше, позивач таки пред'явив позов про стягнення криптовалюти або її вартості у фіатних грошах. Паралельно було висунуто звинувачення Інтернет-провайдеру за те, що він «допустив незаконний обмін біткоїнів на своїй платформі».

У постанові від 17 липня 2019 року суд, незважаючи на відмову у позові з мотивів недоведеності позовних вимог, був змушений визначитися з правовою природою біткоїна та його дозволеністю до цивільного обігу. У результаті, суд вперше у судовій практиці КНР чітко класифікував біткоїн як віртуальний актив (в розумінні ст. 127 Загальної частини цивільного права КНР), відзначивши такі його ознаки як цінність, дефіцитність, доступність для операцій (оборотозданість) та керованість людиною. Звідси суд зробив висновок про легальність володіння криптовалютами приватними особами і поширення на них судового захисту. Втім, це не означає дозволу здійснювати операції з криптовалютами на постійній основі (в якості господарської діяльно-

---

¹ Чжен Яшуо. Атрибути віртуальної власності Біткоїн вперше затверджені судовими органами. URL: <http://m.caijing.com.cn/api/show?contentid=4603403>

сті) юридичним особам, особливо банкам та іншим професійним учасникам фондового та фінансового ринків. Суд окремо звернув увагу на те, що криптовалюта не є фіатною валютою (грошима).

Заборона регулярної господарської діяльності з використанням криптовалют для юридичних осіб, проте, теж не є абсолютною – їх цивільні (речові) права на криптовалюту також захищаються судом, зокрема в аспекті кримінального судочинства. Так, 22.04.2020 р. був опублікований звіт¹ про розгляд народним судом району Футьян міста Шеньчжен (провінція Гуандун) кримінальної справи про крадіжку криптовалюти Етереум.

Підсудний Лі, інженер по блокчейн-технологіям, у березні 2019 року був прийнятий на роботу в компанію Xinyujia (Шеньчжен) з випробувальним терміном. У квітні 2019 р. він брав участь у спільному проєкті свого роботодавця з компанією Haode Trade Co. Ltd. (потерпілий від злочину) під назвою «Haode Star», в ході якого у зв'язку з виконанням посадових обов'язків (опрацювання закритих ключів доступу та платіжних паролів) отримав доступ до аккаунту потерпілого на платіжній (криптотрейдинговій) платформі imToken. 31.05.2019 р. у зв'язку з незадовільним результатом випробування підсудний був звільнений з роботи. 20.06.2019 р. з мотиву помсти за звільнення підсудний за допомогою мобільного інтернетзв'язку використав розроблені ним закриті ключі доступу та платіжні паролі для входу в аккаунт потерпілого на платіжній платформі і несанкціоновано привласнив 3 монети криптовалюти Етереум та 4 мільйони монет Haode, які розробляв потерпілий. 15 липня того ж року підсудний вкрав ще 0,4 монети Етереум і переказав вкрадене на власні рахунки на криптотрейдингових платформах. Загальна вартість викраденої криптовалюти складала, за оцінкою потерпілого, близько 6000 юанів. До винесення вироку підсудний повернув потерпілому всі викрадені монети Haode та 0,4 ЕТН.

Вироком суду підсудний Лі був засуджений до 7 місяців позбавлення волі та штрафу у розмірі 2000 юанів. З нього також було стягнуто на відшкодування шкоди, заподіяної злочином, вартість 3 ЕТН, які суд оцінив у 5536,99 юаня. Вказаний вирок став можливим завдяки висновку суду про те, що криптовалюти (в тому числі Етереум) в розумінні кримінального права КНР повинні розглядатися в якості майна, яке є об'єктом кримінально-правової охорони, оскільки мають економічну цінність і можуть бути продані публічно. Відтак, незаконні дії щодо

---

¹ Вінсент Хе. Китайський суд визнав Етереум об'єктом власності. URL: <https://news.8btc.com/chinese-court-rules-ethereum-as-legal-property>

криптовалют підпадають під стандартну кваліфікацію злочинів проти власності (у даному випадку – розкрадання). Цікаво, що на відміну від інших коментованих у статті справ, у даному випадку суд при оцінці вартості викраденої криптовалюти, крім позицій сторін справи, врахував також поточні котування криптотрейдингових платформ по курсу конкретної криптовалюти до юаня – у інших випадках суди уникали цього, оскільки діяльність криптобірж в Китаї знаходиться під офіційним мораторієм.

Зрештою, з останніх судових рішень цікавим (з практикоформуючої точки зору) є постанова Міжрайонного окружного суду Шанхаю №1 від 06.05.2020 р.¹, який виконує роль апеляційної інстанції у своєму окрузі. Зазначений суд розглянув скаргу на рішення по цивільній справі про відшкодування збитків, заподіяних злочином, і дійшов наступних правових висновків.

12 червня 2018 р. чотири громадянина Малайзії (всі – резиденти КНР) незаконно (шляхом обмеження свободи, заподіяння побоїв та погроз) змусили сімейну пару (чоловік – громадянин США, дружина – громадянка Китаю, подружжя теж постійно проживало в КНР) переказати на електронний гаманець одного із зловмисників суму в криптовалюти, а саме: 18,88 біткоіна та 6466 скайкоіна, за що були засуджені місцевим народним судом до позбавлення волі терміном від 6 до 15 місяців. В ході судового розгляду злочинці не заперечували проти повернення криптовалюти, однак рішення суду цього аспекту не стосувалося (з процесуальних мотивів), тому постраждалі, з огляду на подальше ухилення злочинців від відшкодування заподіяної шкоди, були змушені звернутися окремо з цивільним позовом. Згідно з рішенням місцевого народного суду відповідачі були зобов'язані солідарно повернути позивачам 18,88 BTC та 6466 SKY або відшкодувати їх вартість у юанях з розрахунку 42206,75 CNY за 1 BTC та 80,34 CNY за 1 SKY. Відповідачі оскаржили рішення суду до Міжрайонного окружного суду Шанхаю №1 з посиланням на те, що чинне законодавство КНР не наділяє криптовалюти біткоїн і скайкоїн атрибутами об'єктів права власності, а значить потерпілі (позивачі) не вправі вимагати віндикації. У ході апеляційного розгляду позивачі відмовилися від позовних вимог щодо віндикації скайкоїнів, однак наполягали на поверненні їм біткоїнів.

Постановою Міжрайонного окружного суду Шанхаю №1 від 06.05.2020 р. було констатовано, що хоч сторони процесу (за винятком

---

¹ Інтерфейс-новини пошукової системи Baidu. URL: <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1665933589250868586&wfr=spider&for=pc>

співпозивачки) є іноземними громадянами, а спірний об'єкт є іноземним продуктом, тим не менше, за відсутності погодження сторін про застосовуване право та з огляду на місце постійного проживання всіх сторін спору, суд вважає за необхідне керуватися правилом *lex fori*, тобто визнав застосовуваним саме право КНР. Щодо суті справи, суд зробив висновок, що біткоїн є специфічним об'єктом права власності, а саме – віртуальною власністю (тобто об'єктом права власності в цифровому просторі), має аналогічні товарним об'єктам права власності кваліфікуючі ознаки вартості, обмеженої кількості та споживчого характеру. Відтак, оскільки поведінка відповідачів порушила права позивачів на володіння, користування, розпорядження та отримання прибутку від криптовалюти, а обіцянка відповідачів під час кримінального процесу повернути незаконно одержане не була виконана, суд погодився з необхідністю стягнути на користь позивачів вищевказану кількість криптовалюти (з урахуванням відмови від частини позовних вимог), а у випадку фізичної неможливості зробити це – відшкодувати її вартість за погодженим сторонами курсом 42206,75 CNY за 1 BTC.

Таким чином, можна зробити висновки, що правовий статус криптовалюти в КНР унормований відносно недостатньо, про належну правову кваліфікацію цього явища ще тривають дискусії, а адміністративне регулювання та судова практика з цього приводу досить динамічні. Актуальним підходом, що вироблений переважно судовою практикою, є розгляд криптовалют в якості спеціального об'єкта цивільних прав – так званого «віртуального активу», що може перебувати у приватній власності фізичних осіб, відповідні права яких користуються судовим захистом.

При цьому, з одного боку, держава пригнічує будь-яку активність на ринку криптовалют з боку суб'єктів господарювання та протидіє спробам створення організованих ринків даних активів, вважаючи класичні однорівневі (децентралізовані) криптовалюти загрозою фінансовій системі країни (точніше статусу і повноваженням офіційних регуляторів ринку). З іншого боку, держава не тільки не перешкоджає володінню криптовалютою фізичними особами (розуміючи технічну проблематичність перешкодити масовій практиці) і намагається надати їм стандартні правові засоби захисту цивільних прав, але також діє проактивно, висуваючи власні цифрові альтернативи класичним криптовалютам, такі як криптоюань (DCEP).

Разом з тим, саме по собі визнання на рівні кодифікації цивільного права Китаю такої окремої цивільно-правової категорії як «віртуальні активи», до якої можна зарахувати цілий ряд оборотоздатних об'єктів (від криптовалют до віртуальних речей та віртуальних грошей в

онлайн-грі, аккаунтів в певних програмах тощо), є кроком вперед до нормативного захисту цивільних прав учасників цивільного обігу і власним поглядом КНР на загальносвітову дискусію про правовий статус криптовалют, яка точиться довкола визнання їх чи то приватними грошима (електронною готівкою), чи то специфічними платіжними засобами, чи то бездокументарними цінними паперами або іншими фінансовими активами тощо. Вказаний підхід, незважаючи на його дискусійність, безумовно, заслуговує на увагу при обговоренні унормування криптовалюти цивільним законодавством України.

Науковий керівник: *Сабовчик А.І., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету, Ужгородський національний університет.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АЗАРТНИХ ІГОР ТА ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН

Манзюк В.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри господарського права
Ужгородський національний університет*

Ставлення суспільства до азартних ігор завжди було неоднозначним. З давніх-давен їх існування піддавалося жорсткій критиці, осуду та переслідуванням, вони вважалися «забороненим плодом». З одного боку суспільство оцінювало азартну гру як економічне шахрайство (оскільки вона нічого не виробляє, нічого не вкладає в економічний оборот), з іншого – гральний бізнес від своєї діяльності здатний зробити значний внесок до бюджету держави та органів місцевого самоврядування¹. Тим не менш, гральний бізнес як такий існував завжди, а тяга до азартних ігор не зменшувалася².

---

¹ Опанасенко, В. М. (2015). Чи існує економічна обґрунтованість легалізації азартних ігор на території України? Формування ринкових відносин в Україні, 12(175), 97-100.

² Manzyuk, V. V. (2020). Specifics of Legislative Regulation of the Gambling Industry in Ukraine. Jurisprudence Issues in the Development of Legal Literacy and Legal Awareness of Citizens, Liha-Pres, 149-166.